

CSIKI LAPOK

POLITIKAI HETILAP

ÉS CSIKVÁRMEGYE HIVATALOS KÖZLÖNYE.

<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Gyógyjában M. utóda könyvkereskedése, hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, valamint hirdetések a előfizetési díjak is küldendők.</p>	<p>Megjelenik a lap Minden Szerdán. Kéziratok nem adatnak vissza.</p>	<p>FELELŐS SZERKESZTŐ: Dr. FEJÉR ANTAL, főv. úr.</p>	<p>Nyitási díjak: soronként 20 kr-ért közöltetnek. Egyes lap ára 10 kr.</p>	<p>Előfizetési ár: Egész évre 4 frt. (Külföldre) 6 frt. Félévre 2 frt. Negyedévre 1 frt. Hirdetési díjak a legolcsóbb számítottak</p>
--	---	--	--	--

A hazai iparért.

Már régen ismert dolog, hogy iparunk felvirágzásának és szélesebb körben való fejlődésének egyik legfőbb és legnagyobb akadálya a pártolás hiánya. Fogyasztói közönségünk nagyobb része még mai napon is többre becsüli, jobban méltányolja a külföldről importált ipari termékeket, holott ma már elvitathatlan tény, hogy az országban készített ipari cikkek csín, izlés, jóság és tartósság tekintetében a hasonemű külföldi készítményekkel diadalmasan kiállják a versenyt s ha egyik másik cikknél az árak talán magassabbak is, azt kiegyenlíti és bővön kárpótolja a minőség, a mennyivel a belföldi áru a külföldit felülmúlja.

Ennek dacára mégis a hazai iparcikkek mellözve vannak és semmiképp sem kerestetnek a közönség által olyan mértékben, mint a külföldiek.

E körülménynek oka egyfelől kereskedőinknek hazafiatal eljárásában rejlik, mert ezek egyrésze, tisztelet a kivételeknek, a talán tetszetősebb kinézésű, de jóval olcsóbb és azon mértékben silányabb külföldi árut tukmálja vevőire, igen sokszor hazai áru címén. Az ok másfelől fogyasztói közönségünk azon balhiedelmében gyökerezik, hogy a külföldi feltétlenül jobb, mint a hazai termék.

A hazai ipar érdekében Széll Kálmán belügyminiszter bocsátott ki a na-

pokban az összes törvényhatóságokhoz egy rendeletet, mely tartalmánál s kiváló fontosságánál fogva mindenképp méltó arra, hogy e helyen ismertessük meg lapunk olvasóival.

Az állam fejlődésének és anyagi felvirágzásának — mondja a belügyminiszter — egyik főeszköze a hazai ipar fellendítése. A hazai ipar fejlesztéséhez fűzött érdekeknek olyan nagy jelentőségük van, hogy minden közhatalóságnak kötelessége a nagy érdek előmozdítása. A kormány eme kötelességének tudatában mindent megtesz s örömmel látja, hogy a törvényhatóságok nagy része a kormányt törekvésében dicséretes buzgalommal támogatja. Mégis közvetlen tapasztalásából, az iparosoknak sokszor jogos panaszából s a kereskedelmi miniszternek átiratából arról győződött meg, hogy egyes törvényhatóságok, városok és községek, a közszükséglet beszerzésénél, a közpénzből létesített vállalatoknál nincsenek kellő tekintettel a hazai iparra, sőt néha egyenesen mellözik, még abban az esetben is, ha a magyar vállalkozó egyenlőmőség mellett még olcsóbb is. Azt hiszi hogy ennek a megszokás az oka, s az a hit, hogy a hazai nem lehet olyan jó, mint a külföldi. A szokással szakítani kell, mert a kötelesség parancsolja, a kételkedést pedig óvatossággal és szigorú körültekintéssel kell eloszlatni. Erősen él bennem a remény — mondja a bel-

ügyminiszter — hogy a közhatalóságok a nagy cél elérésére nemcsak nem maradnak hátra, de készek a kormány mellé önként sorakozni s e részben minden kényszer mellözhető.

A cél elérésére legalkalmasabb, ha a törvényhatóságok, városok, községek elvileg elhatározzák és határozatilag kimondják, hogy minden közszükséglet beszerzésénél, minden vállalat és berendezés létesítésénél a hazai iparnak elsőbbséget adnak; mindazokban az esetekben, a midőn a szükséges cikket teljesen kielégítő minőségben megfelelő ár mellett szállítani képes, de különösen kívánatos az is, hogy ily irányban szabályrendeletek alkottassanak, melyekben a szükségletek beszerzésénél valamint az ipari munkálatok kiadásánál követendő eljárás lehető tüzetességgel, megállapítások, az esetek melyekben külföldi cikkek beszerzése válik szükségessé, általános vonásokban meghatározottassanak és kimondassék, hogy minden ily esetben az ok, mely a külföldi cikk beszerzését szükségessé teszi, a hatósági határozatban felsoroltassék.

Készséggel hajlandó vagyok gondoskodni arról, hogy ilyen szabályrendeleti tervezet esetleg kidolgoztassék és azoknak a törvényhatóságoknak és városoknak, melyek kérik, tájékoztató mintául megküldessék. A kereskedelmi miniszter haladéktalanul és készséggel

gondoskodik olyan közegekről, melyek a hatóságoknak tájékoztatást nyújtanak, ha kétség merül fel valamely iparcikknek az országban való beszerezhetése, akár a pályázatoknál és szakszerű megbíráásoknál követendő eljárás tekintetében. Nyomatékosan hívom fel a törvényhatóság figyelmét az ily irányú szabályrendelet fontosságára és észszerűségére és magára a törvényhatóságnak, illetőleg városnak szolgáló hasznára.

A szabályrendelet megtartását a közvetlen felügyeletem alatt álló hatóságokkal szemben mindenkor megfogom kívánni, hogy pedig a rendezett tanácsú városok valamint a nagyobb községek részéről is betartassék, a felügyeletet gyakorló törvényhatóságok kötelesség éretetől bizalommal elvárom.

Hiszem és remélem — végzi a belügyminiszter — hogy jelen rendeletemnek a kívánt sikere teljesen meglesz s e részben további akár különleges intézkedések szüksége fölmerülni nem fog.

Igy szól a belügyminiszter kiváló fontosságú és nyomós rendelete, nincs okunk kételkedni, hogy a közhatalóságok, még talán azok is, melyeknek területén a külföld felé való ponderálás csálhatatlanul meg van, készséggel be fogják azt tartani, de kívánatos volna, hogy a magas rendeletet a nagyközönség is megszívlelje és az ipar fellendítése érdekében kövesse is.

A „CSIKI LAPOK“ TÁRCZÁJA.

A háromszéki harangok.)

(1849. július 2.)

— Irta: Harmath Jenő. —

Szörnyű idő, itélet van,
Véres napokra ébredünk,
Koczkára van minden téve:
Szabadságunk, becsületünk.

Vad viharként dul az ellen,
Vigasztalan sötét éjbe,
Csúllag helyett rémes fényt szór
Égő házak lángkévéje.

Csak egy szigetet a magyar már,
Pusztul és fogy egyre jobban...
A keleti határszélen
Testvér nemzet szíve dobban.

I.

Háromszéken a tornyokban
Egyre szólnak a harangok,
Tudj' az Isten oly ijesztőn
Össze-vissza szól a hangjok.

Az öregebb mély bánattal
Kong-bong intve szent imára,
Minttha talán végpusztulás
Következik a világra.

Készhangy halálharang
Belejjagat sirva-ríva,
Minttha millió árvának
Édes anyját tennék sirba.

A vésharang rögatva
Kilátoz a levegőbe:

*) A Tordai Műkedvelő- és Színüvpartoló egyesület által a Gábor Aronnak emlékére szobor javára 1899. aug. hó 15-én rendezett hangversenyen szavalt: Bölöni Vilmos.

„Zug a vihar! Jön az ellen,
Betört már a székelyföldre!”

Hunn-ivadék, Csaba népe
Halálhozó tenger ellen
Hullámzó sziklaként áll:
Ágyu nélkül — fegyvertelen.

II.

Zúgva-bugó szent harangok
Háromszéken elmúlnak,
Gábor Aron parancsára
Imára most nem kondulnak.

A „Mária üdvözléte”
A mi eddig lágyan zsongott,
Dörgő ágyu lett belőle,
Villámot szórt, halált osztott.

Foly a csata, fut az ellen,
Székelysereg mégis szótlan,
Ellenségnek ágyujától
Gábor Aron fekszik holtan.

Nem kondulhat gyászharang sem,
Ott van az is a csatában,
Száz halált szór mennydörgve
Bosszúálló haragjában.

III.

Háromszéken a tornyokban
Ujból szólnak a harangok,
A templomba hívogatva
Méla-busan szól a hangjok.

Az Úrnak szent számolyához
Buzgó fohász, ima szálljon:
„Legyen áldott hős emléked
Ágyuöntő Gábor Aron!”

Norderney-ig és vissza.

Norderney, 1899. VIII/4.

Kedves Tóni barátom! Világ végeig még Nürnberg szépségeit sem lehet bámulni, kivált ha a mi programunk áll valaki előtt. Ezért július 21-én a d. u. 4 óra 30 perczkor induló gyorsvonaton helyezkedtünk el, hogy 5 órai szüggeldással Frankfurt világhírű „Hauptbahnhof”-jában számláljuk elébe az ottani lusta hordárokknak nem kis számú bőröndjeinket.

Holt idényben, ha mindjárt 240 ezer lakóssal bíró modern városba érkezik is az idegen, este 10 óraker már nem igen lehet mást tenni, mint a más napj korai felkelésnek elhatározásával szépen lefeküdni. Ezt cselekedtük meg mi is a pazar fényvel és kényelemmel berendezett „Hotel de Russie”-ben, s hogy mennyire jól cselekedtünk, legjobban igazolja az a körülmény, hogy másnap Droschke-ről villamosra, villamosról „Trambahn”-ra és erről „Dampfstassenbahn” nevű alkalmatosságra, és ismét megfordítva történt reggeltől estig tartó folytonos le- és fölszállás segítségével alig voltunk képesek bejárni a nagyon szépen, teljes modernséggel épült, 1895 óta Bockenheim, Sachsenhausen és Bornheim külvárosokkal egyesített Majna melletti város utcáit.

Bolyongásunk, nem, rohanásaink közben a „Schiller”, „Goethe”, „Guttenberg”, „Karl's des Grossen”, továbbá a „Kaiser Wilhelm I.” kétrédbeli (egyik lovas) szobra azt a jogos meggyőződést kelték fel bennünk, hogy itt a nemzet nagyjai emlékének megörökítéséről kiválóan és valódi műremek felállításával gondoskodnak a hálas unokák. A „Kaiserstrasse”

„Rossmarkt”, a „Die Zeile” bérpalotái pedig, s még inkább az opera-ház, a börze, az igazságsügyi és a posta-, távirtda paloták, az építészeti műveknek mind külön és külön példányait tárják a szemlélődő elé, s hogy a látni valókból ki ne fogjunk a „Dom”, a „Pauli”, „Katharinen” és a „Neue-Peters” templomok mutogatják építészeti és festészeti műkincesiket, nem lévén szabad megfélekedezni a város lakosságából 70 ezeret kitevő zsidóknak „régí és új zsinagógáiról sem, melyeknek megépítésével e város izraelitái Jehova tiszteletére, pénzvágjuk egy jó részéről mondottak le.

Izraelitákról lévén szó, úgy mellesek nem hagyhatom megemlítés nélkül, hogy droschkenk kocsisa a Rotschildok „Stammhaus”-át külön is megmutatni látta jónak, kijelölve egyszersmind a határt, melyen belül a városban zsidónak letelepedni még e század első felében sem volt szabad. Hát ez is csak valami, ha elgondoljuk, hogy ez a közel multban még kiközösített faj, ma jobbára uralja a világot. Hja! tempora mutantur!...

Vajjon a „Römer” impozáns „Kaisersaal”-jában, egészen a mi III. Károlyunk életnagyságu olajképekben megfestett „római császár”-ok szelleme, most helyesli-e a régi elzárkózottságot? Ki tudna erre feleletet adni! Krisztus idejében is valának zsidók, s velük ép' úgy' mint nélkülök, de fejlődik e világ! Nőnek és ismét elpusztulnak a gyönyört „Palmengarten” szep palmái, de nem pusztul el soha a „Danecker's Ariadne”, a nőstény orosz-lanon lovagló fehér márványból plasztikai idomait alkotó művész hírneve; ah! ha nemcsak lelki szemeivel látta, de valóban vér és húsból „ült” a művész előtt e felséges női alak, akkor

— **Két rendelet.** A belügyminiszter valamennyi törvényhatósághoz közzétett intézkedést, mely szerint válóper esetén a gyermektelenségnek, vagy a gyermekek számának igazolásáról szóló bizonyítványok abban az esetben, ha a főváros, Fiume városa és a törvényhatósági joggal felruházott városok hatóságai állítják ki, egy forintot bélyegilleték alá esnek. a kis- és nagyközségek előljáróságai, valamint a rendezett tanácsú városok polgármesterei által kiállított ilyenmű bizonyítványok pedig ötven krajczáros bélyeggel látandók el. — A másik rendelet szerint az elismert jellegű betegsegélyző-pénztárak, illetőleg azok tagjai részére hivatalos használat céljából kiadandó azületes és házassági anyakönyvi kivonatok díj- és bélyegmentesek.

— **Uj biztosító szövetkezet.** Azon teher miatt, melyet a magyar gazda a részvénytársasági alapon működő, a nagy kamatozást szem előtt tartó, kevés kivétellel külföldi tőkét képviselő biztosító társaságok javára hordozni kénytelen, s azért is, mert az ezek által felszoktatott jégkartell-díjak lehetetlenné teszik a jelenlegi alapon való terménybiztosítást: az országos magyar gazdasági egyesület elhatározta, hogy egy az egész országra kiterjedő **tűz- és jégkár biztosító szövetkezetet** létesít. Az erre vonatkozó alírási ívek most lettek kibocsátva, melyből megtudtuk, hogy egy alapítványi az az 50 üzlet rész 1000 koronát tesz, melynek 40% készpénzben, 60%-ka pedig kötelezvényben fizetendő be, mi után 5%-kamattal részesül a betevő. Továbbá üzlet részek is jegyezhetők 20 korona értékben, melyek felhívásra 8 nap alatt fizetendők be a Magyarföldhitel intézet pénztárába. Mennyiben az alíráások által 1.000.000 korona tőke biztosítható lesz, a társaság azonnal megalakul annak támogatására ez esetben a pénzügyi és földmívelési miniszterek 400000 frtos támogatást helyeztek kilitásba az állam részéről. A szövetkezet célja: minél több lesz a biztosító fél, a díjak annál inkább fognak mérsékelteni. Ajánljuk a gazdák figyelmébe!

A biztosítás államosítása.

Az elemi csapások egyikének, a jégesőnek elhárítására, mint már ismerttettem csak most kezdett az emberi erő képes lenni, melynek általánossá tételére azonban évtizedek fognak kelleni. Az elemi csapások okozta anyagi károk csökkentésére, vagy épenséggel elenyésztetésére azonban már kielégítő mód, illetve eszköz áll rendelkezésünkre, t. i. a biztosítás. Ezen eszköznek olyannak kell lenni, hogy mindenki igénybe vehesse anélkül, hogy a vele járó terhek békítőlag hassanak a vagyoni vi-

szonyok fejlődésére vagyis más szóval, hogy a biztosítási díjtételek ne legyenek oly magasak, melyek a kár megtörténte nélkül érezhető hiányt okoznának az egyesek, vagy a közanyagi helyzetében.

Az egyesek összesített tulajdona képezi a nemzeti vagyont. Az egyesek kára tehát a nemzeti vagyon kára is egyuttal, a miből önkényt következik, hogy azoknak az intézkedéseknek, jelen speciális esetben a biztosításnak, nem szabad üzletszerűleg kezelteni, melyek az esetleges károk elhárítására, csökkentésére vagy elenyésztetésére vannak hivatva.

A biztosítási intézmény nem lehet csupán csak nyereszkes vállalat. Ezt minden nemzet gazda mint változhatlan tantételt tekintti és a gazda, meg általában a ki igénybe veszi, tudja tapasztalja gyakorlatból.

Ezzel szemben, fájdalom arra a meggyőződésre jutunk, hogy a biztosítási intézmény nálunk lassankint kivételkedik eredeti — a nemzeti jólét szempontjából tekintett — rendeltetéséből, — lassan-lassan egyszerű nyereszkes vállalat alakul át.

A szakadatlan díjemlést a biztosító intézetek az idén is a rossz évekkal okolták meg, mint olyanokkal, melyek az üzleti mérleget nagyon is meg rongálják. Ez a számlás mentegőzés még élesebb fényt vet biztosítás ügyünk ziláltságára. Nemesak az a kapkodás szembeötöl, mely a díjtételekkel való szakadatlan lavrozás és kísérletezésben nyilvánul, nemesak az az elmergesedett viszony feltűnő, mely a biztosító társaságoknak egymással való érintkezését is bizonytalanná teszi, hanem az a esodálatos jelenség is, hogy a külföldi biztosító társaságok szinte rajokban telepednek le nálunk, éppenséggel nem válogatva az üzletszerzés eszközeiben.

És vajjon e nagy verseny dacára megnyilatkozik-e a kedvezőbb biztosítási feltételekben az egészséges verseny?

Bizony nem, annyira nem, hogy pl. mert az elmúlt 1898. évben valamelyes nagyobb szabású jégverés volt, hát a biztosítótársaságok siettek a díj feltételeket, horribilis mértékben felemelni, hogy a díjemelés folyó 1899. évben meggyenként váltakozva 70% -tól 120%-ig terjedt. Így pl. ha valaki 100 frt értékű buza után 80 krt fizetett régebben, most két forintot kellett fizetnie. A rosznál és tavaszi veteményeknél 100%-ot is meghaladott az ez évi díjemelés.

De nemesak a jég, hanem a tűzkár biztosítási díjak felemelése is kísért, a mi aztán kettős teher lesz a biztosító félén. Hát hol vannak ily körülmények közt a nemzeti vagyon észszerű biztosításának feltételei?

innen körülméve, csupa fák, csupa ligetek között látja Wiesbadent, megszűnik a „Baden” elnevezés utáni sürgős kutatás, s vidám hangulatban a felett, hogy a „baden”-nel még sem ültetett fel a német, lépünk be a „Walhalla”-ba, lévén ez idő szerint esukva a „Theater”-eknek komolyabbja.

„Walhalla” után édes a nyugalom. Az az hogy lenne édes, de megkeseríti a korai indulás előzményeit képező korai felkelés és lázas esomagolás. És még mennyire megkeseríti a német pinczerek utálatos, és mindenütt egyformán megnyilatkozó lustasága, melynek köszönhetjük, hogy reggeli 7 órakor magunk voltunk kénytelenek szállodai kapust és fizető pinczert felzaklatni, hogy számlánk kiegyenlítése nélkül ne kénytelenitessünk, a pinczerek lassúságát legkevésbé sem respektáló vonatra fel szállani.

És ez a zaklatás, a személyzet hajszolása, sőt magyaros tempóban megeresztett szidalmaim is mind hiába voltak abbéli törekvéseinket tekintve, hogy indulás előtt reggelizhesünk. Tehát nyelvén reggelire nem kis adag mérget, e legkevésbé izletes reggelink fogyasztása közben azon vigasz hangoztatásával indulánk ismét utnak, hogy a rajnai hajón helyre hozzuk hibáinkon kívül eső mulasztásunkat.

Nem is haltunk bele mulasztásunkba, mert vonatunk már 2 óra múlva Mainz-Neuthor állomásra robogott be, fél óra elteltével pedig a „Wilhelm Kaiser und König” rajnai gőzös fődélzetéről módunkban állott villás reggeli mellett „szívó” jövő jó kívánatainkat” röpiteni

Ezek mind súlyos bajok, melyeket közgazdasági életünk már nagyon is érez s a melyeknek kutterforrását abban véljük megtalálni, hogy nincsen jelenleg biztosító intézeteink között egy sem, a melyik fölényével és tekintélyével irányt tudna szabni.

Sohajtvá lapozzuk a mult évkönyveit, amaz időből, midőn nemzetünk legjobbjai — Deák, Eötvös, Jósika, a Zichyek, Károlyiak stb. — fogtak kezét az ötvenes évek vége felé arra, hogy Lévay báró eszméje és lelkes agitációja nyomán megteremtsek a nemzeti vagyon védelmére az első magyar általánost. Régi dal, régi dicsőségről. Nagyidők nagy embereiből nincs már a vezetőségben egy sem, félrevonult Lévay báró, a biztosítás lelkes atyja és apostola; az ideális üzleti politika ideje lejárt s a realizmus idejében föltámadását hiában reméljük.

Már az idén sikerült szövetkezés útján egyes helyeken a biztosítást keresztül vinni, a mi fényes bizonyítéka annak, hogy a szövetkezésben lehet és van erő a magyar gazdaközönységnek a merkántilanus bilincseiből felszabadítani. De míg egyesült erővel lépne fel a gazlaközönység, vajjon szabad-e addig is az államnak tétlenül nézni, hogy a biztosításban rejlő védelmi eszköz pusztító fegyverré váljék? Szabad-e tovább tűrni azt az üzérkedést, mely a nemzeti vagyon rovására történik? Nem és százszor nem! Az állam hatalomnak természetes feladata ez kötelessége öröködni azon, hogy a nemzeti vagyon meg ne károsítsák s eszközöket, modokat kell találnia arra, hogy a veszélyeztetett érdekeket megvédje.

A sikerre vezető mód nem lehet egyéb, mint a biztosítás ez ágának államosítása, melyre jó még a maga idejében gondolni.

Péterffy József.

I R O D A L O M.

Király és haza.

Illó és igazságos, hogy e lapok hasábjain is tudomást vegyünk és pártoló figyelmünkre méltassuk egyik jeles székely vértünknek Csik-Sztkirályi Simon Péter budapesti ny. m. kir. állami főgimnáziumi derék tanár urnak a Szent-István Társulat igazgató választmánya és irodalmi s tudományos osztálya tagjának, a cs. és kir. nagy aranyérem birtokosának alábbi irodalmi hazafias munkásságát és irodalmi termékeit ugyanis: Simon P. a koronázás jubileumára megírta vala „Király és korona” 2 vastag kötetből álló munkáját melynek „Király és Nemzet” cz. hasonló nagy kiterjedésű és becses tartalmu folytatása vagyis az 1875 és 1885 közti időszak története volt. E jeles munkát ő szentsége legkegyelmesebben el fogad-

a Wiesbadeni „Hotel Victoria” szeretetre méltó személyzete felé.

Mainz-Köln! E nyolcz órai utat, ha valamikor utad erre vezet, csak hajón tedd meg, bár mindkét parton kettős vágányok rohovnak egymást úzve a különböző vonatok.

„Rhine Panorama From Mayeuce to Cologne” mondja az angol, s ha nem volna a dicséretekben oly fősvény, hozzá tenné, hogy a világ legszebb Panoramájának egyike ez a hajó-ut Mainz-tól Kölnig a Rajnán, hiszen e folyóból kiemelkedő, a híres rajnai borokat termő meredek hegyek, az azok tetején, kiszögelsein és lábainál századokkal ez előtt épült lovag és rabló várak a vizet elzárni akaró Loreley szikla, virágzó községek, a diadalmas német-francia háboru emlékére emelt niederwaldi „National-Denkmal”, a tudomány böleso korában már világhírű egyeteméről ismert Bonn város, stb. stb. oly változás és igéző szép képet tárnak elénk, hogy az órák számának megfelelő hetet is kevésnek tartjuk a „Rajna-ut”-nak szentelni.

Na de, így kell annak lenni, mindenféle élvezetnek vége szokott lenni! Szintugy szomoruan konstataituk ezt, a kölni kikötőber történt partra szállásunkkor, de csak azért, hogy az asszonyok kedvenc „vizét” gyártó városnak szépségeiben elmerülve, annál hamarabb feledjük, a csak imént elhagyott Rajnát.

Köln, kérlek kedves Tóni barátom, egyike De nem, erről majd jövőben! Szíves üdvözléttel, hived:

Dr. Bocskor Béla.

ván, szerzőnek méltoztatott apostoli áldást küldeni. Ő Felsege nagy arany ermet József főherceg Ő Fensege brillans mellűt adományozni. B. e. Erzsébet királynéknak már előbb gyémánt gyűrűvel tüntette ki; a sajtó, főleg a katolikus sajtó pedig a munkát a legkedvezőben fogadván, ennyi elismerés közt szerző megírta a fentirt című művek folytatásul az 1886 és 1892, között korszak politikai és művelődési történetét a „Király és Haza” cz. azon szándékkal, hogy annak alapján az Isten imádlására, az Egyház iránti hű engedelmességre, a király tiszteletére és haza forró szeretetére buzdítsa és lelkesítse a mindenkori felsarjadzó nemzedékeket. A tudós szerző eddigi életének ezt a legnagyobb művét kezdetben Ő felsége 50 éves uralkodásának jubileumára akarta kiadni, de közbejövén a genfi nagy szerencsétlenség, tüstént arra határozta el magát, hogy e művét vértanu halált szenvedett drága királynéknak emlékének szenteli. Ugy is lett. Az ajánló sorokból b. e. Erzsébet királynéknak színté kimerítő biográfiája nőtte ki magát, mely szerző „Király és Haza” cz. e jelen munkájának első és legnagyobb könyvét képezi és páratlan királynéknak életrajza mellett rekapitulációját adja nagy vonásokban hazánk történetének 1848-tól kezdve.

Soha eléggé meg nem siratható drága jó királynéknak életrajza a bölcsetől a kóporsóig ily részletesen még egy nyelven sem jelent meg. Ezért Gizella és Mária Valéria hála kir. hercegnők legujabban szerzőt egy-egy mellítvél és elismerő levelekkel tüntették ki, E valóban korszerű és jeles munka gazdag részletes tartalom mutatóval is bír, melyet egy következő alkalommal szívesen ismerettünk, mert igazán megérdemli a közönység meleg pártolását mind a munka belbecsénél mind a szerző vallásos, loyális és hazafias szelleménél fogva, mely egész munkáján annak minden ízén előmlik s az értelem és szívre jótékonyan hat.

A „király és korona” ára 5 korona. A „Király és nemzet” ára 3 korona. A „Király és Haza” ára? Kaphatók szerzőnél Budapesten Elemér-ut. 36. sz. V. M.

Görög műemlékek feltámasztása.

Az archaikus görög művészetnek legszebb emléke a „Krithias és Nesiothes”-féle szoborcsoport. A műalkotásnak történeti a tárgya. Zsarnokok uralkodtak Athénben. A tyrannus ifjabb fia Hipparchos, megsértette Harmodios, Aristogeiton barátját. Ezek ketten összeesküdtek a tyrannus egész családját s 514-ben le is szurták Hipparchost a panatheniai ünnepélyén. Tettök következménye később a zsarnoképítézményének bukása volt. Az athéni nép hálaival őrizte hősii tettük emlékezetét. A városban érez szobor állott, a fejlődő görög művészet egyik legősibb emléke, melynek másolata legalább töredékekben ránk jutott. A két hős magasra emeli karját, hogy loszurják a zsarnok Hipparchost. Drámai hatású jelenet ez. A márvány kezelése még antik módot mutat, de az egészen a fejlődő művészet geniusának ereje látszik. A könnyű kopöny rendőnek, a hátra feszített láb izmainak kidolgozása mesteri kézre vall. Kár, hogy az egyik alaknak a feje letört s később lipsipposi fejjel pótolták.

A hősök emlékét házi szereiken is őrizték képekben az atheneiek. Egy antik edény rajza (a Würzburgi egyetem tulajdonában) Hipparchos megölését ábrázolja.

A költők is az ő dicsőségüket zengték. Maga Arany János fordított le egy görög költeményt, mely az ő tettüket dicsőítette). Kallimachos után).

„Myrtus lombja közé fonom te szabványt, Mint egy Harmodios s Aristogeiton, Mikor a zsarnok Hipparchot megölel S egyenjogúvá Athén lakosait tevék”.

A zsarnok ölők szobra, s a würzburgi edényrajz hű reprodukcióban jelent meg a Nagy Képes Világtörténet 34-ik füzetében. A tizenkét kötetes nagy munka szerkesztője Marczali Henrik, egyet. tanár, a görögökről szóló kötet szerzője dr Gyomlay Gyula akadémikus. Egy kötet ára diszcs félbörkötésben 8 frt; füzeteként is kapható 30 krajvával. Megjelen minden héten egy füzet. Kapható a kiadónál (Révai Testvérek, Irod. Int. Rt. Budapest, VIII. Üllői-ut 18.) s minden hazai könyvkereskedés útján.

csak azt csodálom, hogy csupán 4. és nem 40 éven át faragta márványba „modell”-jét az ihletett szobrász!

Ho-hó! Utóbb még szentimentalizmusba esem, pedig jelszavunk tovább, csak tovább! Jer, kedves Tóni barátom! Ne vedd észre a Frankfurtól Wiesbadenig szükséges rövid egy órát, s egy újabb csodás világban találod magad. Wiesbadent nevezem csodának, mert 80 ezer állandó lakosával és az évenként ott megforduló 100—120 ezer furdövendőjével, ha akarom város, ha akarom furdó; külsőleg mindenben egy nagy város jellegét, közelebről megvizsgálva pedig egy óriási gyógyfurdót viseli magán.

Hoteljei, „Logirhaus”-jai, „Pension”-jai, királyi udvari színháza, Vilmos, Frigyes és Bodenstedt szobrai; három evangélikus, két katolikus, egy anglikán temploma és egy zsinagógája, ugy szintén görög nem egyeült bazilikája, királyi kastélya, tanácsháza, stb. stb. szobrok és monumentális épületek között barangolva, szintugy keresi az idegen a nagyhatású furdót, de ha egyszer már megtudta, hogy a „Kochbrunnen”-nek 68C. fokú forrása nem kevesebb, mint harmincz óriási hotelnek és számtalan magán háznak már eleve e czélra épített pincze helyiségeibe van bevezetve, hogy itt a legnagyobb komfort adó márvány és porcellán furdók vizét szolgáltassa; ha egyszer villamoson, gőzközi kocsin, vagy pazarabb hajlamok mellett, a mindi csak legkényelmesebbnek bizonyult flakkeren körül kerül a várost, s kivált ha a vízre berendezett, a budai sziklóra emlékeztető, de ennél jóval hosszabb hegyi pályán a „Noroberg”-re szalad fel, s ha

T A N Ü G Y.

Országos m. királyi szinművészeti akadémia.

Az országos m. kir. szinművészeti akadémia a beiratások az előkészítő osztályba szeptember hó 6-7-én, az akadémia I. és II. osztályába pedig szeptember 8-án tartatnak meg d. u. 3 órától kezdve.

Az országos m. kir. szinművészeti akadémia való felvételhez megkivántatnak: a) szinpiadias, csinos alak. b) Tiszta kiejtésű, csengő hang. c) Kifejlett testi alkotás mellett (melyről az intézeti orvos ad véleményt) legalább 18 éves kor a férfiaknál, legalább 16 éves kor a leányoknál, mi hiteles okirattal bizonyítandó. d) Anyai műveltség és iskolai képzettségről való bizonyítvány, a mennyit e korban minden műveltségű megvárhatni, különösen a magyar nyelvtan alapos ismerete. e) Szülői vagy gyámi megegyezés. A mely jelentkezővel ezek nem személyesen jelennek meg, megegyezésüket hiteles iratban tartozik az illető felmutatni. f) A jelentkező növendék csupán a valóságos és törvényes családi nevével irathatja be magát. g) Jó magaviseletről szóló erkölcsi bizonyítvány, mely vagy iskolai bizonyítvány, vagy hatóságilag, vagy ismert egyének aláírásával multhatlanul igazolandó. h) Minden újonnan jelentkező az előkészítő osztályba csak próbaidőre vétetik fel; ennek leteltével újabb vizsgálatnak vettetik alá. A félével tehát nem végleges. a letelt próbaidő után a tehetségtelen, vagy hanyag növendék elhúsztatatik. i) A belépő új növendék 1 frt beiratási díjat s 5 frt felvételi díjat, valamennyi növendék pedig 1 frt beiratási díjat, azonkívül 30 frt tandíjt, tartozik 2 részletben, a. m. szept. elején és február 1-én előre fizetni. j) Minden félével növendék tartozik szülőivel, vagy gyámjával együtt az előfő teljesítendő kötelezvényt aláírni.

Dövebb értesítést az int. igazgatósága (Kerepesi-ut. 1. sz. III. em.) készségegel ad.

Értesítés.

A brassói állami felső kereskedelmi iskola I. osztályába oly növendékek vétetnek fel, kik a gimnázium, real- vagy polgári iskola IV. osztályát sikerrel elvégezték.

A II-ik és III-ik osztályba való felvétel valamely hason rangu intézet megfelelő bizonyítványa alapján történhetik.

A felvételre minden tanuló személyesen és atyja, anyja, gyámja vagy azoknak külön meghíztottja kíséretében tartozik az igazgatóságnál jelentkezni.

Az intézet helyén nem lakó szülők és gyámok gyermekük vagy gyámjuk felvételkor alkalmas helyettesít kötelesek bemutatni; hogy ha az elszállásolás ellen az igazgatónak kifogása lehet, a mennyiben a gondviselést elégtelennek találná, a tanulónak más helyre leendő elhelyezését fogja követelni.

A tanulónak kello elszállásolásában az igazgatóság készségegel nyújt segédkezet.

A tanulók felvétele szeptember hó 1., 2. és 4 napján délelőtt 8-12 óráig történik az intézet tanári üléstermében.

Az 1887. évi XXII. t. cz. 5. §-sa értelmében a felvételre jelentkező tanulók kötelesek a védhímlő-újraoltást igazoló bizonyítványt bemutatni.

Fizetendő díjak: Mindenik tanuló a beiratás alkalmával tartozik fizetni: 2 frt beiratási díjat, 1 frtot az ifjusági könyvtár gyarapítására és 50 krt az Ertesítő költségeire. Ezen díjak fizetése alól senki sem menthető fel.

Tandíj egészre a beiratáskor, vagy négy részletben, a. m. október 15, decz. 1. márczius 15. és május 1. körül fizethető le.

KÖZGAZDASÁG ÉS IPAR

Minő kezelésben részesüljön a trágya a telepen? A telepen a különböző állatoktól származó trágyát jól össze kell keverni, hogy egynemű minőségű trágyát kapjunk. A telepre kihordott trágyát nem szabad egyszerűen szekererővel egymás mellé lerakni, hanem ajánlatos azt mindig egyenletesen kitergetni, hogy ezáltal a telep minden egyes részén a trágya egyenletes legyen. Hogy a trágya bomlását lassítsuk, szükséges a levegő hozzáfutását a lehetőleghez képest megakadályozni. Habár a levegőt tökéletesen nem is zárhatjuk el a trágyától, a trágya letiprása által elérhetjük azt, a mi e tekintetben elérhető. A trágya letiprását legjobb az állatokkal végeztetni, a melyek naponként, vagy hetenként legalább is háromszor a telepre, kihajlandók. Ez okból ezelszerű a telepet egy alacsony fallal körülvétni s erre egy kerítést készíttetni. Nagyon természetes, hogy a berendezésnél tekintettel kell lennünk arra is hogy szekeret a telepre be- és kijárhassanak. Ha különösen nyáron a trágya megfelelő legfelső rétegei nagyon kiszáradnak, úgy azokat a trágyalékutban levő trágyalével meg kell

nedvesíteni (nyáron naponként, télen szükség szerint) E célra legjobb a trágyalékutak szivattyúval ellátni. Ha az említett célra elégséges mennyiségű trágyalével nem rendelkezünk e helyett tisztavizet is felhasználhatunk. A megnedvesítésnek még az az előnye, hogy a nedves trágya jobban összetapad, mint a száraz, miáltal maga is elzárja a levegőt magától. Ez említett kezelési módzatokon kívül még konzerváló anyagokat is felhasználhatunk. Az olyan gazdaságokban, a melyek jobb minőségű kötött foszforosavat igénylő talajjal rendelkeznek trágya konzerválásra magas fokú szuperfoszfát-gipszet vagy szuperfoszfátot használhatunk számos használatonként és naponként 40-70 dekagramm szuperfoszfát-gipsz vagy 35-50 dekagramm szuperfoszfát használható fel. Az olyan gazdaságokban ellenben, a melyek könnyű száraz és káli igényes talajjal, kálisókat (kainit, karnellit) hintsünk a trágyára. Ezeket azonban nem az istállóban alkalmazzuk, hanem hetenként egyszer vagy kétszer a telepen levő trágyára szórjuk. Naponként és számos használatonként sőt 1/2-1 kg. szükséges. A trágya bomlása folytán előálló veszteségek ellen igen jól védekezhetünk azáltal, hogy a trágyát földdel letakarjuk, vagy azzal rétegezve rakjuk. e célra legmegfelelőbb az olyan talaj, mely szénsavas meszet tartalmaz. (Ez úgy ismerhető fel, hogy az ilyen talaj lug sóval vagy erős eczettel behintve felpezseg. Nem szabad ellenben a trágyához égetett meszet keverni. Ezáltal igen sokat veszíthet értékéből, miután az égetett mesz a trágya egyik igen becses alkotórészt a nitrogént kiűzi, mely ennek következtében veszendőbe megy. A trágyát földdel hetenként egyszer, vagy kétszer kell be takarni. Ezen trágya-konzerválási eljárás jobb ugyan, mint az előbb említették kémiail anyagokkal véghezvitt, de sokkal drágább és pedig két okból. Először azért, mert a földből igen sok szükséges teljes konserválás elérésére, nagyobb mennyiségű földnek a felhítése pedig nagyobb munkával jár, másodsor pedig az ilyen sok földdel konzervált trágyánál igen sok földet kell fuvaroztatni a kihordás alkalmával, a mi a szállítást illetve a trágya kihordás költségeit emeli. Ha a gazdaságnak tőzeg áll rendelkezésére ez a legjobb konzerváló anyag, ezt vagy úgy használjuk, hogy a telepen levő trágyatömeg közé rétegezzük, vagy pedig szalma szegény esztendőben az istállóban közvetlenül alomul felhasználjuk, hogy a trágyakutban összegyűlendő trágyalében nitrogén veszteségek ne állhassanak elő, ezelszerű ahhoz kénsvavat önteni: 60 kg. lére 1 kg. kénsvavat számíthatunk. Ha a trágyát a szántóföldre hordatjuk, történjék ez akár közvetlenül az istállóból, vagy pedig a telepről mindig függőleges irányban kell az elszállítandó mennyiséget levágni és pedig azért, hogy a rakás alján levő és jobban elkorhadó trágya a felső részben levővel egyenletesen keveredjék. A szántóföldön a trágyát rögtön egyenletesen rakásokban elosztjuk. Ezután minéljárt a teregetésnek kell megtörténnie. Ha több napon keresztül apró rakásokban a levegő és nedvesség behatásának hagyjuk kitéve, jelentékeny veszteségek állhatnak elő. Teregetés után a trágya alászántása következik, ezzel csak az esetben várjuk, ha az idő e munkára kedvezőtlen. Végül felemelendő, hogy minden gondolkozó gazda a trágyát csak oly növény alá fogja alkalmazni, melyek előre láthatólag biztos termést szolgáltatnak.

KÜLÖNFÉLÉK

Király születés napja. Szeretett királyunk születésének 69-ik évfordulóját ez évben is országos ünnepelés tárgyává tették a közhatalóságok és testületek. Csik-Szereda város közepületei és magán házaik ablakai 17-én este fényesen kivilágították. A megyeház udvaráról taraczk lövések jeleztek a nevezetes nap megérkezését. Másnap a különböző hatóságok és honvéd tisztikar az ősi gyakorlatra behívott legénységgel kiegészített honvéd zászlóaljjal egyetemben testületileg vonultak a helybeli róm. kath. templomba háladó isteni tiszteletre, minek végzetével a zászlóalj elléptetett a tisztikar előtt; az ünneplő közönség nagy része pedig a reformatus templomban tartott háladó imán színtelen részt vett. Csik-Somlyón is az intelligens közönség ablakai ki voltak világítva.

Szent István ünnepe. Magyarország első szent királyá emlék-ünnepét augusztus 20-án hazafias kegyelettel ülte meg országoszerre a megyarép, s különösen a kath. templomok fényes isteni tiszteleteknek voltak szí-

helyei, mindenhol; de vármegyénkben Szentkirály község egyuttal védszentie emlék ünnepét ülvén a nagy király névnapjának, igen szép és népes bucsu tartatott, melyen a vidék nagy számu kath. népe vett részt. Az ünnepi szónoklatot Vasykivitz Viktor csiksomlyói finőveldei aligazgató tartotta, emelkedett szellemű szép beszédben magyarulán a hazaszeretet fogalmát; a szent misét pedig Karácsony József somlyói tanítóképezdei igazgató, szentszéki ilnök végezte, mely után Hosszu Ferenc helybeli plebános vendégszerető asztalánál a vidéki papság s számos más tisztelője jött össze gazdag ebédre, mely kitűnő hangulatban szép pohárköszöntők mellett folyt le.

Allandó választmányi gyűlés. A törvényhatósági bizottság által közelebből megtartandó közgyűlés tárgyainak előkészítése végett a megyei allandó választmány m. tartott ülést. A közgyűlés nevezetesebb tárgyait, mely iránt igen sok szülő érdeklődéssel viseltetik, az ösztöndíjak és segélypénzek megosztása fogja képezni, a miért 200-at meghaladó folyamodvány érkezett be.

Áthelyezés. A vallás és közoktatási miniszter Hrabetz Nandor dtói polgári iskolai tanítót a Csáktornyai állami polgári iskolához helyezte át.

Uj igazgató. A marosvásárhelyi róm. kath. gimnázium és finővelde igazgatójává Rettegi Géza gimn. tanár a finőveldeinek hosszú időn át volt aligazgatója nevezett ki. Rettegi Géza azon tudos, komoly, munkás és igazságszerető tanárok közül való, kik előbb említett és az ifjuság által is felismert kiváló tulajdonoknál fogva a tanulók osztatlan szeretetét és becsülését bírja. Kinevezéséhez öszintén gratulálunk és a feladatok teljesítéséhez sok szerencsét kívánunk.

Ügyész helyettes a közigazgatási bizottságban. Az igazságügyminiszter Bayler Kálmán esküszeredei kir. alügyészt a megyei közigazgatási bizottságba a kir. ügyész, mint bizottsági rendes tag akadályoztatása esetre póttagnak rendelte ki.

Kinevezés. A vallás és közoktatási miniszter Csiksomlyói Gúsz Ernő végzett bölcsészettan hallgatót a lugosi állami gimnáziumhoz ideiglenes minőségben tanárrá nevezte ki.

Esküvő. Paál Sándor okleveles polgári iskolai tanító folyó hó 22-én Csik-Somlyón házastársul vette Pitter Annát társas életűnk e kellemes és kedves tagját. Az egyházi esketést a klastromban egészen szűk családi körben Pál K. János a szeretház főnöke, a vőlegény nagy bátyja végezte. Esküvő után a fiatal házaspár nyomban vasutra ült s a vőlegény új állomáshelyére Breznóbányára utazott, hová az állami polgári fu iskolához csak a napokban lett a derék férj kinevezve. Teljes boldogság legyen hű kísérőjük!

Halálozás. Dr. Antal András cs. és kir. közös hadseregbeli ezredorvos e hó 20-án meghalt Csik-Jenőfalván életének 34-ik évében. A korán elhunyt t-hetséges orvos halálát nagy számu esiki roknság, köztük Antal József menasági plebános gyászolja. Temetése e hó 23-án ment végbe általános részvét mellett.

A radnóthi bucsu. Megható ünnepegyesület 1899. évi október 6., 7. és 8-án a gyergyószentmiklósi községének nagytermében gyümölcs- és zöldség kiállítás rendezéséig az első bucsu. A már eleve feldisített templomot és templom előtti teret már a reggeli órákban betöltte az ezen alkalomra jövő vidéki ájtatos hívők sokasága. Tíz órakor megkondult a nagy harang, mint egy hirdető a nagy nap jelentőségét. hiva az ájtatos híveket az Ur házába, a templom előtti téren három mozsár úgy volt hivatva az ünnepséget emelni. Tizenegy órakor megtörtént a beharangozás, a mely után Veress Lajos esperes-plebános fényes segédlettel vezette a körmenetet. Körmenet után kezdődött a szentmise; Székes-egyházban képzelte magát az ember, midőn a helybeli róm. kath. kántortanító Lajos Sándor ur vezetése alatt előadott zenés misét végig hallgatta. A predikációt Mészáros maros-vásárhelyi kaplán mondotta; a mi nagyban emelte az ünnepelet és a hívek szép lelki talizavánnal távoztak az Ur hajlokából.

Kiállítás. A gyergyóvidéki gazdasági egyesület 1899. évi október 6., 7. és 8-án a gyergyószentmiklósi községének nagytermében gyümölcs- és zöldség kiállítás rendezéséig az első bucsu. A már eleve feldisített templomot és templom előtti teret már a reggeli órákban betöltte az ezen alkalomra jövő vidéki ájtatos hívők sokasága. Tíz órakor megkondult a nagy harang, mint egy hirdető a nagy nap jelentőségét. hiva az ájtatos híveket az Ur házába, a templom előtti téren három mozsár úgy volt hivatva az ünnepséget emelni. Tizenegy órakor megtörtént a beharangozás, a mely után Veress Lajos esperes-plebános fényes segédlettel vezette a körmenetet. Körmenet után kezdődött a szentmise; Székes-egyházban képzelte magát az ember, midőn a helybeli róm. kath. kántortanító Lajos Sándor ur vezetése alatt előadott zenés misét végig hallgatta. A predikációt Mészáros maros-vásárhelyi kaplán mondotta; a mi nagyban emelte az ünnepelet és a hívek szép lelki talizavánnal távoztak az Ur hajlokából.

ként 5-5 darab, a szilvából 1-1 liter kiállítandó, és folyó év október 5-én — előleges bejelentés nélkül — lehetőleg megnevezve, Hozó Pálnak, illetőleg Ferenczi Baláznak a község házában átadandó. A kiállításra kívántatú tányérokrol és a termények elhelyezéséről a gazd. egyesület gondoskodik. A kiállítók közül a nagyobb termelők nyilvános elismerésben, a kisebbek pedig jutalmakban részesülnek. A gyümölcs és zöldség, melyet a kiállítók 1899. év október 8-án délután 4 órakor el nem visznek, ugyanazon napon délután 5 órakor a gazdasági egyesület javára elárvereztetik. Egyleti tagok és kiállító belépti díjat nem fizetnek, mások személyenként 20, illetőleg a 3-ik napon 10 fillért. Belépti jegyek Márton Lajos egyleti pénztárnoktól a község házában szerezhetők. Külön meghívók nem bocsátatnak ki. A kiállítás elnöke Orel Máté, jegyzője Agg Tivadar.

Országos czipéss-kongresszus. Kolozsvárt a czipéss-kongresszuson mintegy 150 czipész vett részt. Az elnök megnyitó beszéde után felolvasták a titkári jelentést. A titkár azt indítványozza, hogy a minisztert közvetlenül értesítsék a kongresszus határozatairól. Majd elhatározták, hogy feliratot intéznek a kormányhoz, hogy a honvédség lábbeli szükségletét a kisiparosok utján fedezzék. A kongresszus kimondja továbbá, hogy nyersanyag és termelőszervezetek felállítását országoszerre az ország összes városaiban elodáztatatlannak tartja. Kérni fogja a kongresszus a minisztertől a vásárok korlátozását is.

Kutba ölte magát. Csikszentkirályi László János részeg állapotban, mert talán a kut vizét is pálinkának gondolta, folyó hó 14-én a saját udvarán lévő kutjába mászott. Lehet hogy nem volt komoly szándéka az öngyilkosságra, de a kut kengézas tartalmát elboldulván, a vízbe esett s bár még élve sikerült a szerencsétlent kihuzni, rövid idő alatt meghalt.

Villám csapás. Gyimes-Felsőlokon folyó hó 8-án Bodor János istállójába beütött a villám, a mely a benne levő szénával együtt egészen leégett. Az épület biztosítva nem volt.

Merénylet. Csik-Szt-Simonon folyó hó 6-án este Veisz Fülöp vasuti pénztárnokot, a mint ment haza felé Dávid Lajos csikszent-simoni legény minden ok nélkül jobb vállán súlyosan megsebesítette. Tettes a tett elkövetését a csendőrök előtt beismerete.

Tollnoki állás rendszerezése a kir. tanfelügyelőnél. A vallás és közoktatási miniszter a csikmegyei kir. tanfelügyelő mellé, hol eddig napidíjas végezte az irnoki teendőket, tollnoki állást rendszerezített, s arra Szentkereszti Tivadar tanítót nevezte ki.

E lap kiadóhivatalában minden nap friss napilapok „Magyar Hírlap”, „Alkotmány” és „Magyar Ország” legelterjedtebb és legkedveltebb poli-tikai és társadalmi lapok kaphatók.

Miért csókolóznak az emberek? Ez a kérdés mindig érdek-s, különösen az pedig akkor, ha olyan nagytekintélyű tudós nyilatkozik róla, mint Lombrozo Cézár. A londoni „Pall Mall Magazine” utolsó számában foglalkozik Lombrozo fenti czim alatt az Amerikában dühöngő csókjavánnyal. Hobson haduagnak, a Merriam elsőlyesztőjének ismeretes esetéből indai ki. A derék tengerészt ugyanis, amikor a hábon után hazérkezett, legalább is tízezer amerikai honleány csókolta meg a nagy nyilvánosság előtt. Az angolszász faj hölgyeinek a kegyküsi nyilvánításában tanusított hagyományos tartózkodására való tekintettel Lombrozo fennemének nevezi ezt a monstre csókolózást. Fölhozza az angoloknak a csókolózás iránt való ellenszenvet illusztrálására Livingstone és Stanley találkozását, valamint Nansen-ét az élete megváltójával. Eczik eseten se csókolóztak, bár a szivélyes üdvözlésnek bizonyára minden előfeltétele megvolt ezeknél a találkozásoknál. Érdemes a csók fejlődésére való történelmi visszazpillantás. A csók, amelyet a néger fajok máig is fogadtak el az ajkuk érintésének formájában, eredetileg csak szülők és gyermekek közt volt szokásban. Bizonyította ennek Homer és az óindiai szanszkrit költemények. Az eredeti jelentősége a gyermek szomjas ajkainak az anya ajkaival való megnedvértése. Később a csók csak a nők közt volt szokásos. Csak az anyai érzések a hitvesi érzéssel szemben való visszafjölődésével lett a csók a gyöngédség, a ded-ig 15 megkülönböztetés kifejezője különböző nemű emberek közt. A Hobson-estire visszazpillantva, Lombrozo a csókjavány rendkívüli terjedését igyekszik megindokolni. Beszél a tömegszaggyasztiv erejéről, amely az egyes embert, aki hatalmába kerül, teljesen titadja völköztől

egyéni tulajdonságából. Minden társaság, mint olyan, erőt képvisel és ezt az erőt nem szabad a benne egyesülő egyéni erők összességének tekinteni. Ezekből a föltételekből az következik az amerikai esetre vonatkozólag, hogy az, amit tizezer nő cselekedett meg Hobsonnál, nem mérvadó azoknak a hölgyeknek, mint egyéneknek a megítélésénél. Számolni kell azzal, hogy a legnagyobb részük éppen a lelkesült löveg ragadta ki történelmi nevezetességű egyéni tartózkodásukból. Tekintetbe kell venni azt is, hogy a csók nemcsak a szeretet, hanem a tisztelt kifejezése is. Ennek bizonyítására Lombrozo példákat hoz fel az ókor történetéből, az ó és az új testamentumból. Nevezetesen a katolikusoknál szerepel a csók, mint a hódolatjeljes tisztelt szimbóluma. Szentképeket és drága ereklyéket áhitattal csókolgatnak. Minthogy a nő általában külsősebb a férfinnél és a csók a legizibb szimbóluma azt odaadónak, amely fölött rendelkezik, természetes, hogy a tisztelt éppen a hölgyeknél nyer kifejezést csók formájában. Skóciai Margit, XI. Lajos leánya a szónoklatairól híres Chartier atyát megcsókolta, amikor aludt. — Nem a férfit csókolom, mondogatta a királyné mintegy mentegőzéképp, hanem az ajkakat, amelyek oly pompás szavaknak a forrásai. Még azt is fölhozza Lombrozo a csókjárvány indoklására, hogy Hobson mint rendkívüli ember, érdemes is volt a kegyrendkívüli megnyilatkozására. És nők voltak mindenkor a katonai erények leglelkesebb csodái. Az amerikai csókjárványban tehát — fölszemes pathológiai momentumok után kutatni.

— **A Magyar Hirlap** a „törvény, jog és igazság” jelszavát már közel tíz év előtt, megjelenése első napján zászlajára írta. Szabadelvű volt a szó magasabb értelmében, anélkül, hogy párt szempontját tette volna valaha a szabadelvűséget. És demokráta volt kezdetől fogva mind mostanig. Ami az országnak s a közügynek érdeke, annak a Magyar Hirlap meg nem vesztegethető szószólója. Ami a magyar hazafisággal összeütközik, azt a Magyar Hirlap kérelmetlenül üldözi, leleplezi. Teljes függetlenség minden irányban, a szabad szólás és a vélemény nyílt kimondása minden esetben, mindenki szemben: ez az az alap, az az erősség, a melyen a Magyar Hirlap épült. Politikája első sorban magyar és hazafias. Szép-irodalmi része a magyar írók színevaját foglalkoztatja. A rovatok éppoly változatosak, amily megbízhatók a Magyar Hirlapban. A Magyar Hirlap minden igaz ügyet oltalmába vesz és így az egyes emberét is. Aki bizalommal fordul jogos panaszával a Magyar Hirlaphoz, az mindenkor megtalálja benne őszinte és önzetlen védőjét. Önzetlenség az eszményi célokért való fáradszaktalan küzdelemben: ez a Magyar Hirlap programjának egyik sarkalatos pontja. Munka erői élén Jókai Mór áll, akinek neve már magában is a legnagyobb tisztesség és a leghatalmasabb írói erőt jelenti. A lapnak kezdetől fogva Fenyő Sándor a szerkesztője, akit úgy a politikai, mint minden más téren a legjobb írói erők vesznek körül. S a Magyar Hirlap egész sereg kedvezményt ad előfizetőinek állandóan. Ezek közt legértékesebb a rég híressé vált karácsonyi ingyen album, a mely mindenkor eseménye a magyar irodalomnak. Ezt a lap minden előfizetője teljesen díjtalanul kapja meg karácsonykor. A „Magyar Hirlap” könyvalakban közli regényeit, úgy hogy könnyen be lehet kötni. Legnagyobb írók, a magyar irodalom atyamestere, Jókai Mór állandóan csak a „Magyar Hirlap”-nak írja szép-irodalmi dolgozatait, gyönyörű regényeit, a melyek közül még ez év folyamán ismét megkezd egy rendkívül érdekeset. A Magyar Hirlap minden előfizetőjének készséggel felel bármely kérdésére a szerkesztői üzenetek rovatában. Kedvezményes áron adja továbbá a gyönyörűen illusztrált „Francia Divatlapot” s a „Kis Világ” című pompás gyermeklapot. A Magyar Hirlap előfizetési ára félévre 7 frt, negyedévre 3 frt 50 kr, egy órára 1 frt 20 kr. Előfizetni lehet Budapest, V., Honvéd-utca 4 sz. alatt, a Magyar Hirlap kiadóhivatalában.

— **A borértékesítő-szövetkezetek ellen.** A szőlős gazdáknak azt az üdvös mozgalmát, a mely a borértékesítő szövetkezetek létesítésére irányul, rossz szemmel nézi a borkereskedőknek hamisításért compromittált és compromittálható csoportja. El is követnek mindent, hogy a gazdák oly üdvös törekvése elé gátat vessenek. Minthogy maguk nyíltan nem vehetik föl a harcot, avval a fogással éltek, hogy a velük

összekötötésben álló vendéglősöket rukkoltatták ki a gazdák ellen. Mindenféle haszn hirasztelés sel akarják megtevesztetni a vendéglősöket, hogy a Nagy-Váradon tartandó országos kongresszusukon a borértékesítő szövetkezetek ellen állást foglaljanak s azok létesítésének megakadályozására kérjék a kormányt. Minthogy a tisztességes vendéglős érdeke azonos a községségével és a gazdákéval, azaz nekik is csak az a törekvésük, hogy tiszta, jó borhoz könnyen és méltányos áron juthassanak. Esért a vendéglősök tekintélyesebb része a borértékesítő-szövetkezetek eszméjét pártolja s ily értelemben határozottan küzd a „Vendéglősök Lapja”, és a 15 év óta, Ildás György szerkesztésében megjelenő szaklap, a mely abban fáradozik, hogy a borértékesítő-szövetkezetekkel kapcsolatosan mielőbb a vendéglősök is alakítsanak országos fogyasztó-szövetkezeteket. Az eszme sikerét az ország érdeke kívánja. Bővebb információkat a „Vendéglősök Lapja” szerkesztősége ad: Budapest, VII. Akácfa-utca 7. A „Vendéglősök Lapja”, a mely 2 hetenkint csinos kiállításban, 14 oldalon gazdag tartalommal jelenik meg, egész évre 6 frt. Minthogy több mint 3000 vendéglőbe és szállodába jár, hirdetésekre igen alkalmas a „Vendéglősök Lapja.”

Szerkesztői üzenetek

K. E. A beküldött tárczát köszönjük. Legközelebb jönni fog.

K. Kéziratára ráakadni nem tudunk. Kegyeskedjék azt nekünk ujjonnan beküldeni, hogy esetleg közölhessük.

P. J. Mindenféle közleményt szivesen látunk a mi közérdekű s úgy van megírva, hogy közölni lehet. A küldöttet köszönjük.

Laptulajdonos:

GYÖRGYJAKAB ÖRÖKÖSE.

403—1899.
ker. betegsegelyzo.

A csik-szeredai kerületi betegsegelyző pénztár irodájához

egy írnök

vételik fel évi 200 frt fizetéssel. A kik ez állásra pályázni ohajtának, szeptember 1-ig jelentkeznek alulirt titkárnál.

Csikszereda, 1899 aug. 22-én.

Lakatos Mihály,
titkár.

1—1

Sz. 1837/99.

tjkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A csik-szentmártoni kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy csikszentimóni Gál Lajos végrehajtónak csikszentimóni Gergely Ferencz végrehajtást szennvedő elleni 1180 frt tőkekövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében a csikszeredai kir. törvényszék (a csikszentmártoni kir. járásbíró) területén levő Csik-Szentimón község határára fekvő a csikszentimóni 65 sztkben A + 129., 124., 126., 127., 135., 300., 301., 311. hrsz. ingatlanok 227 frt A + 1099. hrsz. 38 frt, 1510., 1511. hrsz. 70 frt, 1976. hrsz. 12 frt, 2035., 2036., 2037., 2038. hrsz. 68 frt, 2137. hrsz. 4 frt, 2140. hrsz. 7 frt, 2204. hrsz. 30 frt, 2330 hrsz. 14 frt, 2332. hrsz. 14 frt, 2765 hrsz. 18 frt, 3313. hrsz. 8 frt, 3422. hrsz. 28 frt, 3495. 3496. hrsz. 30 frt, 3500., 3502., 3503 hrsz. 95 frt, 4220. hrsz. 104 frt, 7814., 7815. hrsz. 33 frt, 9450. hrsz. 9 frt-ra az árverést 809 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1899. évi október hó 17-ik napjának d. e. 9 órákor Csik-Szentimón község határára, megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási árban alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának birtoktestenkint 10/o-át, vagyis összesen 80 frt 90 krt készpénzben, vagy az 1881. évi 60. t.-cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképek értékpapírban a kikiáltást kezéhez letenni, avagy az 1891. évi 60. t.-cz. 170. §-sa értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előlege elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt át szolgáltatni.

A kir. járásbíró, mint tkvi hatóság.

Csik-Szentmárton, 1899. évi ápril. 21-én.

Gagyai Dénes,
kir. albró.

751. vh. szám.
1899.

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a csikszeredai kir. járásbíró 1898. évi S. p. 229/6 számú végzése következtében Bartha Ignác ügyvéd által képviselt Csathó Ferencz csikszentmiklósi l. javára Csik-Szentmiklós község ellen 17 frt 80 kr, s jár. erejéig 1899 évi június hó 24-én jogánatosított kilégítési végrehajtás útján lefoglalt 350 frtra becsült vízi fecskendőből álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a csikszeredai kir. bíróság 1899. évi V. 416. számú végzésre folytán 5 frt 83 kr költsége erejéig Csik-Szentmiklós község házánál leendő eszközzésére 1899. évi szeptember hó 1. napjának délelőtti 8 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók

oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1888. évi LX. t.-cz. 107. 108. §-a értelmében készpénzítés mellett a legtöbbet igérőnek becsárán alól is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és fölfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 102. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Csik-Szeredán, 1899. augusztus 12-én.

Korosztos Gyula,
kir. bír. végrehajtó.

Pályázati hirdetmény.

A csik-szentmártoni róm. katli. segéd-kantor-tanítói állomásra pályázatot hirdetek Javadalma: a) 1 szoba, 1 konyha, 1 kamara, 1 pénczéből álló lakás, egy istálló és a kántorral közösen használandó csiir és egy kis veteményes kert; b) a község pénztárából 130 frt készpénz havi utólagos részletekben; c) kepe czimen 38 kalongya rozsa és 38 kalongya zab, melynek értéke 114 frt, ospora 31 frt 31 kr, 32 tertü lágy tüzifa és 21 favágó napaszám, melynek értéke 19 frt 20 kr. d) stóla 20 frt. e) Ajtatos alapbéli járandóság 6 frt. f) tandij a gör, kath. vallás tanulóknak után körülbelül 10 frt. Összesen 330 frt 51 kr. Megjegyzem, hogy 400 frtra való kiegészítés iránt államegélyért folyamodva van. Kötelessége: az I. vegyes osztályt önállóan, az ismétlőket pelfelváltva tanítani és a kántori teendőkbek segédkezni. Kérvények keltsen felszerelve augusztus 28-ig alulirtohoz küldendők. Személyes megjelenés kívántatik.

Csik-Szt-Tamás, 1899 évi aug. 10-én.
u. p. Csik-Karczalva.

Tompos Mátyás,
lelkész iskolaszéki elnök.

1—2

VERESS SÁNDOR dr.,

megyei tiszti főorvos

orvosi rendelője és fogorvosi mlterme

Csik-Szeredában

Nagy Ferencz dr. házában.

Rendes orvosi tanácskozási idő naponta délután 2—3-ig. Fogorvosi és fogművészi rendelő idő naponta délelőtt 9—12-ig. 6—*

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy néhai

Györgyjakab Márton

könyv- és papirkereskedését s könyvnyomdáját

átvettem

s azt a mai kor igényeinek megfelelőleg kiegészítettem, úgy hogy üzletemben nemcsak a könyv s papirkereskedéshez tartozó minden tárgyak s áruk, mint iskolai tankönyvek, kereskedelmi könyvek s mindenféle papíráruk s nyomtatványok, hanem különféle norinbergi s diszműárak u. m.: pénzesztárczák, borostyán és tajték szivar és cigaretta szipkák, zsebkések, ollók, névjegytárczák, fénykép rámak, dohány szelenczék, bronczirozott tintatartók, hőmérők a legcsinosabb elegáns kivitelben, továbbá imakönyvek, olvasók, s írószerek a legjutányosabb árban kaphatók, míg bármiféle nyomtatványok elkészítését nyomdamban a legméltányosabb árban s kívánat szerinti kivitelben elvállalok.

Végül bátor vagyok bíróságok, hivatalok a t. község előjáróságok, kör- és községi jegyző urak figyelmét dusan felszerelt nagy nyomtatvány raktáromra, a főtisztelendő papság s tanító urak iskolai előjáróságok s általában az érdeklődő közönség b. figyelmét a már 3-ik kiadást ért, s mintegy 15.000 példányban megjelent **Órangyal** című Ima és Énekkönyvre úgy szintén a **Józsa Sándor-féle Csikmegyei földrajzra és Magyarország földrajzra** felhívni.

Végül magamot egész Csikvármegye közönségének jóakaratu pártfogásába s támogatásába ajánlva vagyok, Csik-Szeredán, 1899. augusztus hó 20-án.

Györgyjakab Márton utóda,
Dresznándt Viktor.